

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ

Уређује

А. БЕЛИЋ

уз сарадњу

д-ра *Алексића Радомира* (Београд), д-ра *Вуковића Јована* (Сарајево), *Конеског Б.*
(Скопље), д-ра *Нахшигала Рајка* (Љубљана), д-ра *Скока Пејра* (Загреб),
д-ра *Стевановића Михаила* (Београд), д-ра *Томановића Васе* (Скопље),
д-ра *Храсте Миша* (Загреб)

XX КЊ. 1—4

БЕОГРАД

1953—1954

МОДАЛНИ ОБЛИЦИ С ИМПЕРФЕКТОМ И ПЕРФЕКТОМ ГЛАГОЛА *БИТИ* + ИНФИНИТИВ ГЛАВНОГ ГЛАГОЛА

Говорећи о употреби инфинитива, Љуба Стојановић је указао на једно посебно значење овог облика у конструкцији израза с партиципом претерита другим од глагола *бићи*.¹⁾ Он каже: „Инфинитив с партиципом претерита другим од глагола *бићи* може се употребити место претерита одречно-упитних реченица, којима се више укорава или окривљује него што се пита; а кад је одречан, место претерита упитних реченица. Н. пр.: *Био раније доћи* (= што ниси раније дошао? или: што раније не дође?). — *Не био му даваћи* (= што си му давао?). — *Не био га зваћи*. — *Ако с' смијеш маленој вечери, ти је био већу прибавићи!* — *Била ме, мајко, од пређе зваћи*. — *Ти не био продаваћи кума*. — *Био Хрваћ* на Косову.

Место партиципа може доћи имперфекат глагола *бићи*. Н. пр.: *Бјеше* (= била) ми га *даваћи* докле могах жвакати (= што ми га ниси давала). — Можда је овде узет имперфекат због истог облика (могах) у другој реченици“.

Стојановић је углавном добро протумачио, али више на један описан начин, значење ове глаголске конструкције: партицип претерита другог + инфинитив главног глагола. Реченице са овим облицима, уствари, и одговарају по значењу одричноупитним реченицама „којима се више укорава или окривљује него што се пита“. *Био раније доћи* и значи, стварно: што ниси раније дошао? — са јаким призвучком прекора, окривљавања. Свим овим Стојановићевим примерима својствено је то значење — прекорно се пита за не(из)вршену радњу у прошлости, која није (из)вршена а требало је да буде (из)вршена (било би боље да је (из)вршена), или (у одричној реченици) за радњу која је (из)вршена а није требало да се (из)врши. — Али, уствари, овде није потребно

¹⁾ Јужнословенски филолог II, стр. 205.

овако индиректно ствар објашњавати. Место да кажемо да се у оваквим примерима више прекорава него што се пита, чим се, како је то код Стојановића сасвим добро схваћено, вредност упитне реченице, као упитне, своди на мању, или да кажемо, на незнатну меру, — боље ће бити, и непосредније, да кажемо како имамо пред собом примере глаголских конструкција са модалним значењем које је истоветно са глаг. конструкцијом перфекта од глагола *шребашти* и инфинитива са тим глаголом, где се осећа наглашено прекоровање за не(из)вршену радњу коју је било потребно (из)вршити (и обрнуто). — *Био раније доћи* — значи: требало је раније доћи (да раније дођеш) — а ти ниси дошао. — Чим је у питању радња коју је са становишта онога ко говори требало (из)вршити, а она није (из)вршана — и за њу се зна да није (из)вршена, онда сам по себи долази и призвук прекора, и израз се са тим увек наглашеним призвуком прекора усталио у одређеном облику реченице. Карактер питања израз добија као такав: радњу је требало (из)вршити, а то није (у)чињено, — и нијансирање израза у смислу питања долази само по себи као секундарна појава у језичком осећању, — и зато израз и не може добити смисао правога питања. У крајњој линији и прекоровање и питање, и једно и друго мање или више наглашено, добија своју праву изражајну вредност у самој итонацији говора — живо изговорена реч показује колико је што у датој ситуацији речено и у смислу прекора и у смислу питања, а у писаном тексту то се може мање или више осетити у вези са контекстом и у вези са читавом говорном ситуацијом. Оно што остаје као константно, и примарно и константно, у оваквим изразима то је дебитивно модално значење глаголске конструкције, и то наглашено дебитивно (вредност глагола *шребашти* са другим глаголским обликом) значење, а све друго у нијансама модалности значења отуда проистиче, све друго је релативног карактера по међусобним односима у нијансирању значења. Ми ћемо видети, осим овога што нам показују Стојановићеве примери, да у границама модалних значења наша конструкција има и ширу употребу него што је ова са изразито прекорном и изразитије упитном нијансом значења, а оно што остаје и у најширем кругу значења то је непромењена вредност претериталног облика *бишти* у смислу одговарајућег облика *шребашти* — у крајњој консеквенцији вредност једне модалне дебитивне глаголске конструкције. Али сад да се задржим на анализи чињеница у смислу утврђивања дате глаголске конструкције као посебног граматичког облика.

Да је Стојановићу била више позната у извесним нашим говорима уобичајена употреба глаголске конструкције с инфинитивом на којој се задржао, и да су му били познати и примери из савремених наших текстова ове наше глаголске конструкције, он не би остао у недоумици кад је застао над изразом и са имперфектом глагола *бићи* за конструкције датога значења. Иако их није могао наћи, осим само један пример у језику Вукову и народног предања, изрази као: *бјеше* ми га давати докле могах *жвакаћи*, са имперфектом глагола *бићи*, исто су тако обични са овим значењем као и његови изрази са партиципом актива другог (односно, у ствари, са перфектом) главног глагола. И онда се не може помислити на то да би ту, у овом Стојановићеву примеру, дошао имперфекат зато што је имперфекат у другој реченици. — Уствари, у једној зони наших југозападних говора имамо у овом смислу као врло обичну употребу перфекта („крњег“ перфекта) глагола *бићи* са инфинитивом главног глагола, а у другој зони место тога долази имперфекат глагола *бићи* са истим обликом (крњим перфектом) главног глагола.

У говорима црногорске Херцеговине као свакидањи изрази се чују: *био доћи* на вријеме, па би попио каву; *био сјрџаћи* оно сијено, да ти данас не труне у плашћу; *био* ме *послушаћи* да обучеш кабаницу, па се не би тако сквасио до коже; *био* ми *казаћи* да ћеш сутра на пазар, — потражио бих ти пара; *не био* га *задиркиваћи*, — не би ми се сад претучен вратио; *не био смицаћи* овце, па не би ишао гола врата, и без гуња и без кабанице — и сл. Јавиће се често конструкција и у безличном облику (у вредности личног глаг. облика): *било*, пусто, *доћи* на вријеме, па би имао топал ручак (= да си дошао на вријеме . . . , требало је да дођеш на вријеме . . .); *било* *пазићи* ово мало оваца, да не гледаш сад у другога кашуку млијека. — И тако ће се ови изрази чути у широј области наших средишњих и југозападнијих говора. Међутим, западније у Херцеговини, ови изрази ће, исто овако, обично доћи са имперфектом од глагола *бићи*, какав је и овај горе само један цитирани пример код Стојановића: *бијаше доћи*, попио би кафу (= да си дошао, попио би кафу, требало је да дођеш, па би попио кафу, — а у даљој нијанси значења: зашто ниси дошао да попијеш кафу?); *бијаше размислићи* мало више, да не лупаш сад главом (= требало је да размислиш . . .); *бијаше купићи* што ти треба у кућу, да не позаимаш сад у другога (= требало је купити . . .). Безлично: *бијаше слушаћи* паметнијега,

не бих данас овакав био каква ме видиш (да сам слушао... требало је слушам...).

Није ми сасвим познато да ли је у зони говора где живи у употреби ова наша конструкција с имперфектом — искључена потпуно и конструкција са перфектом („крњим“) од глагола *биџи*, — да ли се, наиме, оба облика у овом својству употребљавају и упоредо у истом говору, — ја то у живом говору нисам приметио, али тога, можда, може бити. Не могу се сетити да сам у свом говору, где се каже *био доћи*, слушао и *бијаше доћи* у истом смислу, — а у Мостару, где сам низ година слушао *бијаше доћи*, нисам могао забележити и облик *био доћи*. Овако, се, по прилици, огледа ствар и у језику наших писаца. Код Матавуља сам могао наћи облик с имперфектом: „А што ћу ти, моја драга, *бијаше се пружииџи* колико се можеш покрити. Жао ми те, али ти не могу помоћи“ (Изабране приповијетке, Загреб 1949, стр. 11, — *бијаше се пружииџи* = требало је да се пружиш), а нисам код њега приметио и облик *био* у конструкцији сличног значења. — Стјепан Митров Љубиша има опет само облик с имперфектом: „*Бијаше се са мнош договорииџи* хоћеш ли је дати, па ти шћах казати да је обећана“ (Целокупна дела I, Београд, Нар. просвета, стр. 193). Значи: требало је да се са мнош договориш, па бих ти казала да је обећана. — Тако је и код Вука Поповића, Ришњанина, који ће се овом конструкцијом који пут послужити у писмима Вуку Караџићу: „Ви сте одавно познали Врчевића, да се с вама по трговачки варака, па *бјесџе* му се за то прије вјешти *учинииџи*, да не мисли вазда да су људи кукумари“ (Вукова преписка, Бгд 1913, стр. 190). — „Зашто ти Вуко пође с Цетиња кад те није књаз дизао? Зашто не чува твоју плату од 500 ф. у тврдим цванцикама, а на титуо и њихове работе *не бјеше гледаџи*“ (= није требало да гледаш, — стр. 263). — „Зашто не погледа на Бјеладиновића, Вуковића, Влаховића и на остале залуднике, стиде ли се потезати плату. Па *бјеше* човече и ти онако *живјеџи* и *чекаџи* да послушаш што ти се нареди“ (стр. 264). — На другој страни, код црногорских писаца ће се наћи редовно овај облик с перфектом. За то су карактеристични Његошеви стихови у Горском вијенцу (2528—32: „И ће су ти тјелохранитељи, два Новака и барјактар Пима? *Не био их пушшаваш* од себе, *био дозваш*, док ти божић прође, два три сина старога Мартина (*Не био их пушша(ва)ш(и)*) = није требало да их пустиш, — пуштати их, — *био дозваш(и)* два три сииа... = требало је дозвати, — да дозовеш). — Код Марка Миљанова је овај облик израза чешће у употреби. Ради

потпунијег разумевања, навешћу два-три примера у ширем контексту: „А зашто уби свога кума, убио те Бог и свети Јован? Убица одговори: „Стрико Томо, нагна ме она рђа Вуја Ведине, те рекох убићу га! па не могах лагати!“ Томо: „Е не било рећи што не ваља, а већ пошто си рекâ, и ако си га убио. Јер дату ријеч не смијеш погазити, е част би своју погазио!“ (Целокупна дела, Н. просв. — Београд, стр. 12). „Марко с дружином ругали се сиромашу и дражили га. Он, пошто му досадише ругањем, оном штругљом којом је воду вадио . . . удари Марка у главу те крв низ њега проточи. Други су шћели да га убију, но Марко не даде говорећи: „Не били се ми сиромашу ругаџ’, што смо тражили, оно смо и нашли“ (стр. 11). — „Жâ ми те да погинеш с мене! Алија: Кад си ме ктио жалит, не било ми каживаџ’, а сад не помаже друго, но да се гине и част брани!“ (стр. 29). — Као што се види, и Миљанов употребљава и безличан облик наше глаг. конструкције, који се односи на друго лице (у вредности другог лица). — И овај Глишићев пример показује перфекатски облик од глагола *бићи*: „Био, бога ми, чувати боље своју кућу — као и остали људи“ (=требало је чувати, — Цел. дела., Нар. просв. — Бгд., II, стр. 131).

Љуб. Стојановић је имао пред собом примере у којима се изрази са глаголском конструкцијом о којој овде говоримо односе само на друго лице, упућени су другом лицу, — и зато је, осећајући јаче наглашену нијансу питања у овој глаголској форми, изрази и окарактерисао као врсту упитних реченица. Ми, међутим, сад видимо, да се глаголски облици могу односити чак и на прво лице (в. горе: *бијах слушаџи* паметнијега), и да се могу употребити и у безличној реченичној форми, — и према томе је јасно да за њих не мора бити карактеристично значење упитне боје, да се питање може и не осећати или се осећати само индиректно у далеком одблеску.

Чињеница што су неки говори употребу ове глаг. конструкције са претериталним облицима у датом значењу свели само на имперфекатски облик а други на перфекатски — упућује нас на закључак сам по себи најприроднији да се из тог извуче. Имперфекат и перфекат немају више својих посебних боја, да тако кажемо, временског претериталног значења, као што би то морали имати да се, ма где то било, ради о посебним облицима глагола *бићи* у посебном значењу свога глагола. Модално значење које облици од глагола *бићи* имају и без везе са каквим другим модалним речима (свезама и др.) у посебној оваквој вези с инфинитивом

ма кога глагола јасно показује да овде имамо посла са посебним сложеним глаголским обликом који служи у том одређеном модалном значењу. Другим речима, једно модално значење које на описан начин може бити изражено глаголом *шребашти* (његовим претериталним обликом) и инфинитивом допунског глагола добило је своју форму у смислу перифрастичног глаголског облика, – у смислу, простије речено, сложеног глаголског облика. Одређено претеритално модално значење, или, као што ћемо видети, шири круг у нијансама претериталних модалних значења, морфологисан је на тај начин што смо добили један нов сложен глаголски облик, састављен из претериталног облика од глагола *бишти* (негде перфекат, а негде имперфекат), у својству помоћног глагола, и инфинитива од глагола чија радња се датим обликом обележава, – у својству главног облика сложене глаголске форме. Од глагола непотпуног значења и инфинитива као његове допуне (како се то каже у граматикама), који се као облици сваки за себе (док су такви) осећају по својим значењима, добили смо, мењањем значења у првом облику, помоћни глагол с инфинитивом – у модалном значењу. Глагол *бишти* са својим облицима не може имати у слободној употреби модално значење, какво значење у смислу *шребашти*. У овом случају се само његови облици сами за себе јављају са значењем облика глагола *шребашти*, то значи да су се они као облици издвојили из система значења која им даје глаголска основа; – а то је имперфект могао учинити само путем мењања своје синтаксичке функције, добијајући функцију помоћног глагола у перифрастичном глаголском облику, који је као облик сам за себе већ формиран.

Није лако одговорити на питање како је дошло до тога да глагол *бишти* са својим облицима послужи у функцији помоћног глагола у оваквом сложеном облику модалног значења, да његов облик постане носилац модалног значења (јер, разумљиво је, инфитив сам за себе овде се не може осетити као носилац модалности у значењу). Облици глагола *бишти* могли су се у таквом значењу јавити први пут и са каквом речцом модалног значења, а то је могла бити свеза *да*. И неће бити необичан израз у овим нашим крајевима, чини ми се: *да бијаше доћи* на вријеме, не би остао без ручка. Баш ова форма са свезом *да* могла је претходити данас обичнијој форми без свезе *да*, и то у оваквим реченичним конструкцијама где је модалност читавог израза могла бити обележена и глаголским обликом у главној реченици (*не би остао*). Кад се већ створила форма израза без свезе *да* (а она се могла

створити у оваквој сложеној реченици где је модалност радње обележена модалним обликом у главној реченици), и кад се у значењима наглашене дебитивности није више нимало осећала потреба за свезом *да*, онда се поред имперфекта могао у истој вредности, по функцији и значењу, јавити и перфекатски облик, и то облик „крњега“ перфекта, који је иначе чест у употреби за разна модална значења и у слободној употреби (упореди: *убио* га бог, *радио* или не *радио*, нема користи – и сл). Као такав, са изразитом способношћу да изражава, у разним реченичним конструкцијама, наглашена модална значења, „крњи“ перфекат је у једном делу говора у оваквом значењу могао истиснути имперфекатску форму помоћног глагола. — Ово би било једно од могућих објашњења за процес морфологизирања модалних значења у којима се може јавити ова наша перифрастична глаголске форма. Али се може говорити о другим могућностима, можда још вероватнијим, у језичким процесима из којих је резултирало овде дато стање.

Пре свега, не треба наше ове изразе посматрати у овом ужем оквиру значења које нам показују сви ови досад овде наведени примери. У ширем оквиру дебитивних значења, како смо горе навестили, и, још даље, у ширем оквиру уопште модалних значења, имамо ми данас у употреби ову перифрастичну глаголску форму. У стиховима, нпр., народне песме: *Кад је било бојак бићи с Турци, ђе си, брате Краљевићу Марко, а кад бјеше шићар дијелићи, ид’ отале незнана делијо* — опет немамо у глаголским конструкцијама ништа друго него перифрастичне модалне облике о којима је овде реч. И овде, где се упоредо у истом модалном значењу јављају и перфекат и имперфекат глагола *бићи*, у својству помоћних глаголских облика, имамо посла са дебитивним модалним значењем, и то таквим значењем у најобичнијем смислу. *Кад је било бојак бићи* — и: *кад бјеше шићар дијелићи* — значи просто: *кад је требало бојак бићи*, — *кад је требало шићар дијелићи*. У оваквим реченичним конструкцијама није било тешко да се дође до морфологисања обичног дебитивног значења, у овој нашој глаголској форми. Од израза: *кад је било (бејаше)* вријеме *да се бој бије* с Турци (=кад је била прилика, -- и кад је требало да се бије), путем елипсе (испуштена именица временске реченице), дошло се до израза: *кад је било (бијаше) да се бој бије*, где је модалност сама по себи дата у читавом изразу и где је она и обележена свезом *да* и презентом. Инфинитиву, који се и иначе меша у употреби у модалним значењима са свезом *да* и презентом (чак и у немодалним значењима), овде је било право место, — и он

је (и овде и даље напоредо са свезом *да* и презентом), стопио се са обликом глагола *биџи* у један сложен модални глаголски облик. Овако настала ова глаголска форма је остала безлична и није дошло у овом значењу и до употребе личног глаголског облика (као што би се то, кад се узме ствар сама за себе, могло десити). Није неосновано претпоставити да се из овако неслободне употребе нашег сложеног облика (везаног за облик зависне реченице и ограниченог на безличност) могао облик пренети и на конструкцију где ће се јавити са слободном употребом — у простој реченици, и у главној у саставу сложене реченице. (Такве појаве код глаголских облика нису непознате — упореди слободну употребу самог инфинитива у модалним значењима). Могао се, дакле, створити однос: кад *бијаше доћи* (кад је било доћи) = кад је требало доћи: *бијаше доћи* (било је доћи) = требало је доћи — а све друго у даљем развоју: диференцирање значења и специфицирање ове друге, слободне употребе у посебно наглашеном дебитивном значењу, затим, проширивање безличне форме и на личну и, уз то, — ограничавање перфекатске форме помоћног глагола искључиво на краћи облик, — све то може бити лакше објашњено.

Изрази са нашим перифрастичним обликом као што је пример у цитираним стиховима народне песме обични су у нашим говорима: кад *бијаше жњети*, тебе није ни у плећу, а сад си дошла да тражиш жита (= кад је требало жњети, жети —); кад је *било учиџи*, ти ни да узмеш књигу, а сад кад су слабе оцјене, цминдриш (= кад је требало учити); кад је *било доћи* на кафу, тебе нема, а сад би је радо попио. — У свим овим примерима осећа се и призивок прекоривања, окривљавања, — у исто време значење се може нијансирати и у смислу питања.

За мене нема сумње да је у оваквој реченичној конструкцији — зависна, временска, и њена главна реченица — наш глаголски облик као перифрастични (а он је стварно то) изворан по постанку, да он није ниоткуда, ни из какве друге реченичне конструкције, пренесен да би добио данашње значење.

Као што је својствено модалним изразима да се у њима често модална значења преливају једно другим, да се нијансирају једно с другим, тако је природно што је овај наш сложени глаголски облик могао, развијајући своју употребу и као слободан облик (у главној реченици, и без модалне свезе), и прекорачити оквир значења која могу бити обухваћена изразима са глаголом *требаџи* (дебитивна значења). Па је тако инфинитив од понеких глагола са својим помоћним глаголским обликом од глагола *биџи*

могао се наћи и у једној врсти потенцијалног модалног значења. У реченици Душана Ђуровића: – „А *виђеш* бјеше да ће још веће зло дочекати: много јада без лијека учини кад је било покајање, једва је и онда издржао“ (Под ведрим небом, Београд 1951, стр. 48). Овде *виђет(и) бјеше* (*бијаше виђешти*, *било је виђешти*) јасно је, значи: могло се виђети, лако је било виђети. У овом смислу, ограничен на узак круг глагола *cogitandi* и *sentiendi*, овај облик чује се и на ширем подручју где су обичне ове форме уопште у оваквим модалним значењима. И овде је облик везан за безличну реченичну форму реченице у којој се налази. Тешко би се, по мом мишљењу, могла ова употреба наше глаголске форме објаснити по постанку овако непосредно у оквиру главне реченице, и без модалне речце. – И овде је облик, као модални облик, могао бити пренесен из друкчије реченичне конструкције.

Љуб. Стојановић је на истом месту показао да се инфинитив и са имперфектом од глагола *хшешти* може употребити у једном модалном значењу – и то овде у значењу потенцијала, – као у примеру: Придадоше ногама, *не шћаше* их кучак од лова *достигнућти* (= не би их достигао, – уствари: не би их могао достигнути –). У оваквом модалном значењу, како је с правом, констатовао Стојановић, ова глаголска конструкција је најобичнија у реченичном склопу са зависном погодбеном реченицом, као у примеру: Да Кадића не схватише страже, *ушћеш'* Кадић уз планину *шћаше*. – Да и овде имамо посла са перифрастичним глаголским обликом модалног значења, у то не би требало да се посумња. Ја ћу у једној опсежној анализи на другом месту показати да се и модални облик с помоћним глаголом од *хшешти* у својој широкој употреби не јавља само с имперфектом овога глагола и да и овде није везан модални облик за једно или два модална значења, за једну или две реченичне форме. Утврђивање вредности ових облика изискује опсежније анализе и говорне грађе и примера из писаних текстова, што све није могло ући у оквир овог уже замишљеног написа. Ваља приметити овде само још то да се, за разлику од овде анализираних примера са облицима глагола *бити*, где је инфинитив, осим у случајевима са временском реченицом, једини незаменљив облик главог глагола у саставу перифрастичне форме, – у перифрастичним облицима са помоћним облицима од глаг. *хшешти* и *имаћти* (о чему ће исто тако тамо бити речи) инфинитив јавља обично напореда у употреби са себи често еквивалентним изразом од презента и свезе *да*.

Ј. Вуковић

R é s u m é

Jovan Vuković

**Formes modales avec l'imparfait ou le parfait du verbe
biti (être) + l'infinitif du verbe principal**

En analysant la définition de Lj. Stojanović, d'après laquelle les constructions comme „Bio ranije doći“ (tu aurais dû venir plus tôt) s'emploient „au lieu du prétérit et des propositions interrogatives négatives par lesquelles on réprimande plutôt qu'on n'interroge“, l'auteur constate que dans ces propositions la signification principale est modale (débitive) et que la nuance interrogative est d'ordre secondaire et facultatif.

A la différence de Stojanović, qui n'a noté qu'un seul exemple de construction avec l'imparfait du verbe „*biti*“ suivi de l'infinitif du verbe principal, l'auteur présente toute une série d'exemples de cette sorte, détermine leur aire de répartition géographique et constate leur totale équivalence avec les constructions où est employé le parfait abrégé du même verbe.

A côté de l'emploi à la seconde personne, comme chez Stojanović, de telles constructions peuvent se présenter aussi à la première personne, et même dans la proposition impersonnelle.

Étant donné que ni l'imparfait ni le parfait ainsi employés ne présentent leur vraie signification temporelle de prétérit, mais acquièrent une nuance modale qui pourrait être rendue avec le verbe „*trebati*“ (devoir), l'auteur conclut que ces constructions sont périphrastiques ou, autrement dit, des formes verbales composées.

Il n'est pas facile de répondre à la question comment ces formes sont nées. Il n'est pas impossible que les formes du verbe „*biti*“ aient acquis leur signification modale en liaison avec la conjonction modale „*da*“ (que). D'autre part, les constructions impersonnelles comme „*Kad je bilo (vrijeme) bojak biti*“ (quand il a été (temps) d'entrer au combat), ont pu donner lieu à la création de constructions personnelles analogues.

Les constructions de cette espèce avec des verbes cogitandi et sentiendi peuvent aussi signifier „moglo se . . . “ (il se pouvait . . .)

A la différence des formes périphrastiques avec les auxiliaires „*hteti*“ (vouloir) et „*imati*“ (avoir), qui feront l'objet d'une autre étude, les formes combinées avec le verbe „*biti*“ ont toujours dans leur composition l'infinitif du verbe principal, et jamais la conjonction „*da*“ suivie du présent.